

HÖGSKOLAN
DALARNA

Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i pedagogiskt arbete

Beslut: FUN 2017-09-21

Revidering: 2018-03-28, 2018-06-13, 2020-09-09

Dnr: HDa 5.2.2-2017/1154

Gäller fr.o.m. 2017-09-21

Ansvarig för uppdatering: Studierektor för forskarutbildningen

HÖGSKOLAN DALARNA

Forskarutbildningsnämnden

1. Ämnesbeskrivning

Forskarutbildningsämnet pedagogiskt arbete behandlar institutionella pedagogiska praktiker inom förskola, skola och högskola. Undervisning, lärande, omsorg och fostran är områdets centrala kunskapsobjekt, vilka ses som integrerade processer vars inbördes relationer är föremål för forskningsområdet. Studierna bedrivs med utgångspunkt i didaktiska frågor. Ämnet innefattar dessutom studier av förutsättningar för dessa kunskapsobjekt, exempelvis studier av undervisningsmiljöer, samt undervisnings-, fostrans- och lärandeuppdragens utformning. Frågor om pedagogers, elevers, barns och studenters upplevelser och förståelser av undervisning, lärande, fostran och omsorg samt dessa kunskapsobjekts förutsättningar är också väsentliga aspekter av forskningsområdet pedagogiskt arbete. Till detta tillkommer relaterad teori- och metodutveckling för studier av pedagogiska praktiker som väsentlig del av forskarutbildningsämnet.

2. Mål för utbildningen på forskarnivå

2.1 Allmänna lärandemål

Målen med utbildningen i enlighet med Examensordningen, bilaga 2 Högskoleförordningen (1993:100) är följande:

Doktorsexamen

Kunskap och förståelse

För doktorsexamen ska doktoranden

- visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av forskningsområdet samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet, och
- visa förtrogenhet med vetenskapligt metodik i allmänhet och med det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

Färdighet och förmåga

För doktorsexamen ska doktoranden

- visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,
- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning, samt fullgöra andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete,
- med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt,
- visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap, och
- visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För doktorsexamen ska doktoranden

- visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra

forskningsetiska bedömningar, och

– visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Licentiatexamen

Kunskap och förståelse

För licentiatexamen ska doktoranden

– visa kunskap och förståelse inom forskningsområdet, inbegripet aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av detta samt fördjupad kunskap i vetenskaplig metodik i allmänhet och det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

Färdighet och förmåga

För licentiatexamen ska doktoranden

– visa förmåga att kritiskt, självständigt och kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar, att planera och med adekvata metoder genomföra ett begränsat forskningsarbete och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar, och därigenom bidra till kunskapsutvecklingen samt att utvärdera detta arbete,

– visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt, och

– visa sådan färdighet som fordras för att självständigt delta i forsknings- och utvecklingsarbete och för att självständigt arbeta i annan kvalificerad verksamhet.

Värderingsförmåga och förhållningsätt

För licentiatexamen ska doktoranden

– visa förmåga att göra forskningsetiska bedömningar av sin egen forskning,

– visa insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används, och

– visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap och att ta ansvar för den egna kunskapsutvecklingen.

3. Antagning till utbildningen

3.1 Allmänt

Antagning sker antingen till licentiatexamen, 120 högskolepoäng, eller till doktorsexamen, 240 högskolepoäng. Villkor för antagning till forskarutbildning är att den sökande antingen har erbjudits en doktorandanställning vid Högskolan Dalarna eller innehar annan anställning där det finns sådana villkor att forskarutbildning kan bedrivas.

Utlysning av doktorandanställningar vid Högskolan sker nationellt och kan även komma att ske internationellt. Anställningsprofilen formuleras av forskningsledare med beaktande av den allmänna studieplanen i pedagogiskt arbete och i samråd med ämnesansvarig tillika ordförande i FUR, avdelningschef och HR-avdelning.

3.2 Behörighetsvillkor

För att bli antagen till forskarutbildningen i pedagogiskt arbete krävs att den sökande uppfyller villkor för både grundläggande och särskild behörighet.

Grundläggande behörighet (HF 7 kap., 39 §)

Grundläggande behörighet att antas till forskarutbildningen har den som

1. avlagt examen på avancerad nivå,

2. fullgjort kursfordringar om minst 240 högskolepoäng, varav minst 60 högskolepoäng på avancerad nivå, eller
3. på annat sätt inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

Särskild behörighet

Särskild behörighet att antas till utbildning på forskarnivå i pedagogiskt arbete har den som avlagt lärar- eller förskollärarexamen, har minst två års pedagogisk yrkesverksamhet samt besitter nödvändiga språkkunskaper i svenska och engelska i tal och skrift. Studerande som i annan ordning inom eller utom landet förvärvat motsvarande kunskaper kan antas till forskarutbildningen efter prövning.

3.3 Urval

Urval bland sökande som uppfyller grundläggande och särskild behörighet ska göras med hänsyn till deras förmåga att tillgodogöra sig forskarutbildningen och baseras på följande bedömningsgrunder:

- tidigare studieresultat
- kvalitet i vetenskaplig produktion
- kvalitet i den till ansökan bifogade forskningsplanen eller motsvarande
- förmåga till muntlig och skriftlig kommunikation
- personlig lämplighet
- övriga meriter

Enbart det förhållandet att en sökande bedöms kunna få tidigare utbildning eller yrkesverksamhet tillgodoräknad för utbildningen får dock inte vid urval ge sökanden företräde framför andra sökande.(HF 7 kap. 41 §)

3.4Handledning

Till varje doktorand ska minst två handledare utses. Minst en av handledarna ska inneha anställning vid Högskolan Dalarna. Handledarna ska ha genomgått handledarutbildning, eller genomgå sådan så snart tillfälle ges vid det egna eller annat lärosäte. Handledare ska som lägst inneha doktorsexamen. En av handledarna utses som huvudhandledare och denna ska som lägst vara docentmeriterad. FUR utser huvudhandledare i samband med antagning. Studierektor bereder tillsättandet av handledare och FUR fattar beslut. Byte av handledare kan ske när som helst efter framställan från doktorand eller handledare (se Regler för byte av handledare) eller på initiativ av FUR. FUR fattar beslut om byte av handledare. FUR bereder beslut om indragning och återinrättande av handledning och rektor beslutar. Handledningen och handledarrelationen följs årligen upp av studierektor eller av annan person utsedd av FUR och rapporteras till FUR. Doktoranden garanteras handledningsresurs motsvarande minst 100 klt per år vid heltidsstudier.

4. Utbildningens upplägg

4.1 Allmänt

Forskarutbildning mot doktorsexamen i pedagogiskt arbete omfattar 240 hp, varav 75 hp utgörs av forskarutbildningskurser. Av dessa 75 hp utgörs 45 hp av obligatoriska kurser och 30 hp av valbara kurser. 165 hp utgörs av ett självständigt utfört forskningsprojekt som redovisas i form av en avhandling. En licentiatexamen omfattar 120 hp, varav 45 hp utgörs av forskarutbildningskurser. Av dessa 45 hp utgörs 37,5 hp av obligatoriska kurser, medan 7,5 hp är valbara. 75 hp utgörs av ett självständigt forskningsprojekt som redovisas i form av en uppsats.

Doktorandens texter ska ventileras i följande avstämningsseminarier:

Planeringsseminarium. Disputerad granskare utses av FUR på förslag av handledare och doktorand i samråd. Seminariet hålls när motsvarande 10 % av avhandlings- respektive licentiatprojektet tillryggalagts.

Mittseminarium. Två disputerade granskare utses av FUR på förslag av handledare och doktorand i samråd. Granskare, handledare och doktorand samlas efter seminariet för att sammanfatta och ange riktning för det fortsatta arbetet. Seminariet hålls när motsvarande 50 % av avhandlings- respektive licentiatprojektet tillryggalagts. I de fall doktoranden avlagt licentiatexamen och fortsätter forskarutbildningen mot doktorsexamen ersätts mittseminarium av ett planeringsseminarium.

Slutseminarium. Extern senior (för doktorsavhandling) respektive extern disputerad (för licentiatuppsats) granskare utses av FUR på förslag av handledare och doktorand i samråd. Granskare, handledare och doktorand samlas enskilt efter seminariet för att sammanfatta och ange riktning för det fortsatta arbetet. Seminariet hålls när motsvarande 90 % av avhandlings- respektive licentiatprojektet tillryggalagts.

Förutom ventilering vid ovan nämnda avstämningsseminarier granskar två interna seniora forskare ett utkast av slutgiltigt manus inför tryckning/digital publicering av avhandling/licentiatuppsats. Dessa forskares respons avgränsas till att enbart rekommendera att avhandlingen/licentiatuppsatsen publiceras alternativt avråda från detta. En avrådan från publicering inbegriper också avrådan från examination av föreliggande version av avhandlingen/licentiatuppsatsen.

4.2 Individuell studieplan och finansieringsplan

I samband med antagning ska en finansieringsplan presenteras. Efter antagning är det doktorandens och handledarnas uppgift att tillsammans senast en månad efter studiestart upprätta den individuella studieplanen. Den individuella studieplanen är ett viktigt juridiskt dokument för såväl doktoranden som lärosätet. Den är också ett underlag för att följa doktorandens progression genom forskarutbildningen. Den individuella studieplanen granskas av studierektor för forskarutbildningen innan fastställande i FUR.

Den individuella studieplanen ska:

1. namnge huvudhandledare och biträdande handledare,
2. specificera handledningens organisering, innefattandes antal timmar som doktoranden har till förfogande för handledning, samt hur dessa timmar är fördelade mellan huvudhandledare och biträdande handledare,
3. innehålla en tidsplan för doktorandens forskarutbildning, en preliminär titel på doktorsavhandlings- respektive licentiatuppsatsprojektet samt en beskrivning av planerade vetenskapliga arbeten och forskningsetiska beaktanden,
4. innehålla en plan över forskarutbildningskurser som ska ingå i utbildningen under det kommande läsåret ifråga, samt en förteckning av med godkänt betyg avlagda forskarutbildningskurser,
5. redogöra för omfattningen av institutionsarbete som utförs inom ramen för eventuell tjänstgöring vid lärosätet,
6. ge en beskrivning av övrig vetenskaplig aktivitet såsom deltagande i seminarier, konferenser och forskningsvistelser vid andra lärosäten,

I avtal med extern finansiär ska det framgå att arbetsgivaren eller andra parter tillstyrker att studierna blir förenliga med eventuellt fortsatt deltidsarbete hos arbetsgivaren.

Den individuella studieplanen följs upp en gång per läsår eller tätare vid behov.

Väsentliga avvikelser från individuell studieplan kan medföra att doktoranden avskiljs från tillgången till högskolans resurser i enlighet med Högskoleförordningen (6 kap., § 30). Huvudhandledare ska i samband med den årliga revideringen bedöma om doktoranden följer den individuella studieplanen.

Om huvudhandledaren bedömer att avvikelsen är väsentlig ska studierektor ge möjlighet för doktoranden att skriftligen yttra sig över handledarens redogörelse samt ska därefter rapportera till FUR. Om FUR bedömer att skäl finns för indragning av resurser ska dessa skäl överlämnas till rektor för beslut.

4.3 Doktorsavhandling/licentiatuppsats

De forskningsprojekt som bedrivs inom ramen för forskarutbildningen i pedagogiskt arbete ska vara självständiga arbeten där doktoranden på egen hand, med stöd av handledare, utformar och genomför sitt projekt. En doktorsavhandling omfattar 165 hp och en licentiatuppsats 75 hp. Det är möjligt att skriva avhandlingen/uppsatsen i form av en monografi eller i form av en sammanläggningsavhandling/-uppsats. Vad gäller sammanläggningsavhandling/-uppsats krävs i normalfallet för doktorsexamen fyra artiklar (varav minst två är accepterade för publicering genom gängse peer-reviewförfarande) samt en sammanbindande del, s.k. "kappa". För licentiatexamen krävs i normalfallet minst två artiklar (varav minst en är accepterad för publicering genom gängse peer-reviewförfarande) samt en sammanbindande del, s.k. "kappa". I doktorsavhandlingens/licentiatuppsatsens kappa ska det tydligt redovisas vad som är doktorandens eget bidrag och, i förekommande fall, vad som är andra författares bidrag i de artiklar eller motsvarande som ingår i avhandlingen/uppsatsen.

Doktorsavhandlingen/licentiatuppsatsen i pedagogiskt arbete ska skrivas på svenska eller engelska. Doktorsavhandling/licentiatuppsats som skrivits på engelska ska innehålla en sammanfattning på svenska, och avhandling/licentiatuppsats som skrivits på svenska ska innehålla sammanfattning på engelska. Sammanfattningen ska vara så utförlig att en läsare utan specialistkunskaper i området ska få en klar uppfattning om avhandlingens/licentiatuppsatsens syfte och huvudsakliga innehåll, de/n vetenskapliga metod/er och de teoretiska verktyg som använts samt de resultat som nåtts. Hänvisningar ska göras till doktorsavhandlingens/licentiatuppsatsens olika kapitel/delarbeten.

Doktorsavhandlingen/licentiatuppsatsen försvaras muntligt vid en offentlig disputation/ett öppet seminarium med opponent och betygsnämnd utsedd av FUR efter inkommen anmälan om disputation/licentiatuppsatsseminarium. Såväl avhandlingen/uppsatsen som disputationen/licentiatseminariet ska i övrigt följa uppställda riktlinjer för utbildning på forskarnivå, samt regler för examination vid Högskolan Dalarna. Doktorsavhandlingen/licentiatuppsatsen bedöms som *underkänd* eller *godkänd*.

4.4 Kurser

Forskarutbildningskurser ges vid Högskolan Dalarna och är uppdelade i obligatoriska och valbara kurser. De obligatoriska kurserna läses i första hand vid det egna lärosätet, medan valbara kurser kan läsas vid det egna eller andra lärosäten. Kurser som ingår i doktorandens utbildning specificeras i den individuella studieplanen.

Inom ramen för de obligatoriska kurserna för en doktorsexamen i pedagogiskt arbete studeras följande kurser:

Introduktion till forskning i pedagogiskt arbete 5 hp

Vetenskapsteori och forskningsetik 7,5 hp

Intellektuella utmaningar- att designa och kommunicera ett forskningsprojekt 3 hp

Vetenskapliga metoder 10 hp

Forskning och pedagogisk praktik – teoretiska perspektiv 7,5 hp

Forskning och pedagogisk praktik – kommunikation, kunskap och samverkan 7,5 hp

Akademiskt skrivande och talande på engelska 4,5 hp

Som obligatoriska kurser för en licentiatexamen i pedagogiskt arbete räknas:

Introduktion till forskning i pedagogiskt arbete 5 hp

Vetenskapsteori och forskningsetik 7,5 hp

Vetenskapliga metoder 10 hp

Forskning och pedagogisk praktik – teoretiska perspektiv 7,5 hp

Forskning och pedagogisk praktik – kommunikation, kunskap och samverkan 7,5 hp

5. Examination och Examenskrav

Vid disputation utses en senior extern opponent och en betygsnämnd bestående av tre ledamöter, varav minst en ska tillhöra annat lärosäte än det egna. En reserv för betygsnämnden ska utses i det fall en betygsnämndledamot skulle få förhinder. Samtliga ledamöter ska vara antingen docent eller professor eller ha motsvarande meritering. En ordförande ska utses att leda disputationsakten.

Vid licentiatuppsattsseminarium utses en senior extern opponent och en betygsnämnd bestående av tre ledamöter varav alla ska vara disputerade, minst en extern och minst en senior. En reserv för betygsnämnden ska utses i det fall en betygsnämndledamot skulle få förhinder. En ordförande ska utses att leda licentiatseminariet.

För examen krävs dels att doktoranden uppfyller de obligatoriska och valbara kurskriterier som ingår i forskarutbildningen med *godkänt* betyg, dels att doktorsavhandlingen eller licentiatuppsatsen samt försvaret av densamma, erhåller godkännande.

Utbildningstiden får förlängas om särskilda skäl föreligger såsom angivet i Högskoleförordningen (HF 5 kap. 7 §). Särskilda skäl kan vara sjukskrivning, tjänstgöring inom totalförsvaret, förtroendeuppdrag inom fackliga organisationer samt föräldraledighet.